

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. — Dopisi se ne vračajo. — Račun pri pošt. hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Telefon št. 30-69.

Leto XVI.

V Ljubljani, v torek, dne 9. maja 1933.

Štev. 54.

Proti privilegijem — ne proti zadružništvu

Nekateri slovenski listi so te dni objavili oklic Mednarodne zadrugne zveze v Londonu na vse zadrugarje sveta. Pri vsej svoji pripravljenosti, da vedno priznamo vse resnične zadrugne zadružništva za narodno gospodarstvo in za kulturni napredek širokih slojev, moramo vendarle zavrniti oklic Mednarodne zadrugne zveze z vso odločnostjo. Kajti ta oklic sloni na neresničnih in neutemeljenih trditvah, ki so vrhu tega še zasoljene s popolnoma krivičnimi napadi na trgovstvo.

Tako se pravi med drugim v oklicu, da »tvori v zadnjem času zadružno gibanje predmet neopravičljivih napadov od strani organizirane zasebne trgovine«. Čeprav da je razvoj zadružnega gibanja tesno zvezan z obnovitvijo gospodarskega življenja, z ohranitvijo miru in z napredkom kulture, se je dal vendarle del prebivalstva od zavisti in sebičnosti zavesti do tega, da je napravil zadružno gibanje(?) za cilj svojih napadov in poziva sedaj državno oblast, da to zadružništvo zavre pri njegovem normalnem delovanju(!) z nepravičnimi in izrednimi davki(!) in s sovražno mu zakonodajo(!). Vsled tega je baje ogrožena tudi nova gospodarska osnova civilizacije, ki jo ustvarilo zadružništvo. In zato kliče Mednarodna zadružna zveza zadrugarjem, da branijo svoje konzumne zadrugne in svoje pravice.

Naravnost čuditi se moramo, da more Mednarodna zadružna zveza sploh izdati takšen oklic. Mednarodna zadružna zveza naj vendar bo najvišja reprezentanca zadružništva, ki mora še posebej paziti na svoj ugled, ker se pač po njenem ugledu presoja vse zadružništvo. Kakšen ugled pa naj uživa Mednarodna zadružna zveza, ki zgradi svoj oklic na izmišljotini, da zasebna trgovina napada zadružno gibanje. Ves čas, odkar brani trgovstvo svoje pravice v konkurenčnem boju s konzumnimi zadrugami, gre vendar debata le zaradi privilegijev teh zadrug, ne pa zaradi zadružništva. Glavna zadružna organizacija bi morala vendar to razlikovati, kajti kljub vsem neštevilnim in nezasluženim privilegijem konzumnih zadrug privilegiji še vedno niso isto ko konzumi. Tem bolj pa bi morala londonska zveza paziti na to razliko, ker se nihče ne upira privilegijem, ki jih uživajo produktivne in kreditne zadrugne. Ali hoče mar Mednarodna zadružna zveza, da se prične boj še proti tem privilegijem?

Enako ni v priznanje Mednarodni zadružni zvezi, če govori v takšnem tonu o zasebni trgovini, kakor si ga dovoljuje v svojem oklicu. Tisto govorenje o sebičnosti in zavisti spada v ono demagoško poglavje ko večne povesti o krvavih žuljih in vsaj reprezentativna zveza zadružništva bi si ta ton lahko prihranila. Posebno še, ker je to govorenje o sebičnosti in zavisti že smešno in neresno. Pri boju za privilegije gre naravno le za egoistične motive in kakor se trgovec bori proti privilegijem iz materialnih interesov, tako se konzumi iz materialnih razlogov bore za privilegije. Že silno velik naivnež bi moral biti, kdor bi verjel, da konzumi samo iz idealizma nočejo plačevati istih davkov ko trgovci.

Vse prav in lepo je, če je kdo samozavesten, kadar pa gre samozavest predač, postane samohvala, ki se valja pod mizo. Nesporne so zasluge zadružništva, če pa govori Mednarodna zadružna zveza, da je od konzumnega zadružništva odvisna obnova gospodarskega življenja, ohranitev miru in napredek kulture, so to pretiranosti, ki se obsojajo same. Zakaj neki postaja gospodarska kriza pri vsem stalnem napredovanju zadružništva vedno večja in zakaj je zastala vsa zunanja trgovina pri vsem napredku konzumnega zadružništva, če bi

bila ta samohvala le količkaj upravičena?

Seveda za ohranitev privilegijev je takšna samohvala potrebna, ker je treba prepričati nerazsodni svet, da je v njegovem interesu, če se privatni trgovec čisto uniči. Saj je še pred kratkim dejal eden naših vodilnih konzumnih zadrugarjev, da je treba zasebno trgovstvo čisto uničiti, kar se pravi z drugimi besedami, da je treba ubiti vsem trgovcem in trgovskim nameščencem gospodarsko eksistenco! A kljub temu si upa Mednarodna zadružna zveza govoriti v svojem oklicu, kakor da bi bile konzumne zadrugne preganjane, kakor da bi zasebna trgovina preganjala zadružništvo!

Dejansko pa je trgovstvo le v obrambi pred napadi iz tabora konzumnega zadružništva, dejansko se bori legalna trgovina le za svojo eksistenco, ko zahteva, da prodajajo konzumi le svojim članom in da plačujejo iste davke, ko trgovci. Enaka pravica za vse, je geslo trgovstva in to geslo je dokaz, da je njegova borba pravična. Geslo konzumnih zadrug pa je, da vse pravice njim,

trgovstvu pa nobenih, nobene dolžnosti njim, vse dolžnosti in vsa bremena pa trgovstvu! In takšno nezaslišano stališče naj bo menda dokaz »idealnosti«
konzumov in »sebičnosti«
trgovcev!

Ne, in stokrat ne! Nobenih izrednih davkov ne zahteva trgovstvo od konzumnih zadrug, temveč samo rednih. Kar velja za vse, naj velja tudi za konzumne zadrugne. Nikakor pa noče trgovstvo trpeti, da bi moralo ono več plačevati javnih bremen zato, da bi jih konzumne zadrugne plačevale manj. Za takšno »pravico«
pa trgovstvo res nima in ne bo imelo smisla.

V boju so torej le privilegiji konzumnih zadrug in nič drugega! Ni ravno v poseben ponos zadrug, da ne morejo biti brez teh privilegijev. In zato mislimo, da bi bilo tudi za Mednarodno zadružno zvezo v Londonu mnogo bolj koristno, če bi premišljevala o tem, kako da bi mogle konzumne zadrugne vsled prave zadružne zavednosti svojih članov obstojati tudi brez privilegijev, kakor pa da branijo te privilegije z namišljenimi zaslugami in krivičnimi ter neutemeljenimi napadi na trgovstvo.

Kaj bo s prihodnjim izvozom sadja

(Izv. dopis z Dunaja, 4. maja.)

O dosedanjem izvozu naših deželnih pridelkov v Avstrijo in druge severne dežele sem doslej v tem listu dovolj govoril, da imajo čitatelji nekako sliko o možnostih izvoza tudi za bodoče čase. Naj sledi še nekaj dopolnila.

Avstrija se postavlja s prav hitrimi koraki v gospodarstvu na samostojne noge, da bo v doglednem času neodvisna od sosednjih držav. Ali čim več Avstrija sama prideluje, toliko bolj omejuje uvoz na ta način, da sklepa s sosedi kontingentne pogodbe ali pa uvoz percentualno omejuje. Za letos so doslej znane te omejitve:

Za percentualne omejitve uvoza je določen uvoz leta 1931. Za Italijo veljajo določbe: do 100% se bo smelo uvesti solate, graha, fižola, samo do 30% pa črešenj, kumaric, marelic, jabolok in hrušk, dočim bodo češnje proste.

Za Jugoslavijo velja doslej: solata nič, tomate pa 100%, dočim samo eno tretjino graha, fižola, kumaric, črešenj; paprika je prosta, za češnje in jabolka še ni določeno. Grozdje bo najbrže prosto.

Za Ogrsko: določen je kontingent za solato (20 vagonov), češnje, tomate in grozdje, za vse ostalo je — prosto.

Iz tega je razvidno, da je Jugoslavija nekako na najslabšem mestu.

Vse način dosedanjšega izvoza iz Jugoslavije kaže tendenco, da se pospešuje prevoz kolikor mogoče skozi Maribor, ker tako gre blago največ časa po jugoslovanskem in avstrijskem ozemlju, ne da bi izvozniki plačali več vozarine. Dogovorno med obema državama vozijo polni vlaki z deželnimi pridelki z brzino brzovlakov, tako da tudi z vlaki skozi Ogrsko ni občutne razlike. Ali gredo vozovi n. pr. iz Brčka čez Kelebijo ali Maribor, morejo priti istočasno na avstrijske trge. Refrakcija čez Maribor znaša namreč toliko (nad 200 šil. pri vagonu češpelj), da se izvoznikom to še bolj izplača. — Samo nekompletni vlaki potrebujejo več časa, ker tu morajo navadno čakati na priklop na običajne vlake, dočim gredo kompletni vlaki brez zamude naprej.

Na dunajskem veletrgu za deželne pridelke pričakujejo letos boljše kupčije posebno za češnje in grozdje. Pričakujejo pa tudi boljše organizacijo pri našem izvozu. Samo sklepi ankete, ki jo je bil priredil Zavod za izvoz, ne bodo zadostali, zlasti ker so pri anketi sodelovali le nekateri izvozniki iz krajev, ki imajo vse drugačne razmere nego večina krajev, kjer se goji sadjarstvo ali vinogradarstvo.

Treba je pa tudi marsikatero preuredbe v naši birokraciji na carinarnicah. Razne določbe carinskega zakona se ne smejo smatrati tako sakrosanctne, da bi naravnost uničevale velik del našega izvoza — saj se morejo določbe v okostenelem tarifu spremeniti po potrebah našega ljudstva. Naj podam par zgledov, kako se ne sme delati.

Med znano beograjsko izvozno tvrdko in njenim dunajskim prijateljem (vojvodinskim Srbom na Dunaju) se je razgovarjalo o organizaciji letošnjega izvoza črešenj na Dunaj. Dunajski zastopnik je imel v tem pogledu točne zahteve glede na kakovost in dimenzije koškov ter pakovanja. Da ne bi bilo glede koškov zmot, je kupil tu na Dunaju košek (Steigen), kakršnega zahteva. Košek je tehtal 78 dkg in je stal tu celih 15 grošev ali nekako poldrugi dinar. Na Dunaju je plačal poštarine S 2.30. — A od tvrdke v Beogradu so zahtevali na carinarnici — celih 280 Din za ubogih 78 dkg češče in vrednosti poldrugega dinarja. Beograjska tvrdka je sprejem odklonila, a dunajski prijatelj je moral plačati pri sprejemu vrnjenega koška še celih S 6.44. — Do kupčije ne pride. Kdo bo imel od tega izgubo? Samo naša država in naše ljudstvo.

Naj povem podoben slučaj iz leta 1931, ko so nastali vsled povsem enakega postopanja milijoni škode našim rojakom in naši državi.

Pri nas je namreč sposobnih koškov malo, ponekod jih sploh ni dobiti, a kolikor jih je, so tako dragi, da onemogočajo kupčijo. Za marsikateri naš izvoz je prvo pravilo, da moramo z uspehom tekmovali z Madjari. Ker so bili tudi med Dunajem in nekaterimi izvoznimi centri Ogrske podobni slučajji z našimi, so Dunajčani izvedli z Ogrsko naslednji način za uspešen izvoz:

Z Dunaja so pošiljali prazne koške (navadno z avtomobili, kar je za obe strani velika ugodnost in je dobiček večji) do izvozne točke na Ogrskem, s pogojem, da koški pridejo polni nazaj na Dunaj. Ogrske obmejne postaje so brez težko dopuščale tako prevažanje koškov čez mejo, ne da bi zahtevale kakšno posebno plačilo. Na ta način so Ogrji dovažali za veliko milijonov svojega sadja na Dunaj. — Posebno grozdja je prispelo po taki poti silno veliko semkaj. — Poglejmo zdaj, kako je pri nas!

Tukajšnja naša uvozna tvrdka se je dogovorila z našim izvoznikom na južnem štajerskem, da ji bo pošiljal do 50 vagonov tamošnjega grozdja, ako bi do-

bival koške z Dunaja. Taki koški stanejo namreč na štajerskem do 5 dinarjev, dočim bi z Dunaja stali v vsem skupaj do — 2 dinarja. Ako bi ne bilo drugega dobička nego razlika v ceni koškov, bi moglo biti samo te razlike pri vagonu do 2000 Din. Izvoznik bi se zadovoljil tudi z zaslužkom 1000 Din pri vagonu. Tu je torej lahko pri grozdju samem celo izguba, ali bi se kupčija še vedno izplačala.

Dunajska tvrdka je torej poslala po ogrskem vzorcu v Maribor 8000 koškov, ki so stali okroglo 10.000 Din. Na tovarnem listu je bila pripomba, da pridejo koški z grozdem nazaj v Avstrijo. Toda carinarnica v Mariboru je zahtevala za te koške — nad 150.000 Din carine. — Prejemnik ni hotel plačati, koški so bili za bagatelko prodani, ko kupčije z grozdem ni prišlo in samo pri tej priliki ni bilo skoro za 2 milijona dinarjev grozdja prodano na Dunaj. Po tem vzgledu bi mogli prodati iz vse Jugoslavije za veliko milijonov grozdja, ki je ostalo doma in je deloma propadlo, deloma je bilo porabljeno za vino, ki je morda še danes po kletih neprodano.

Bile so intervencije pri vladi, posebno pri finančnem ministrstvu, kjer pa se je tedanji pomočnik skliceval le na dotični zakon o carinah. Bil je opozorjen na ogromne škode, a ni nič pomagalo: Zmagal je carinski zakon, ki bi ga bili lahko primerno spremenili v dveh urah. Zmagal je sveti Birokracius na ogromno škodo ljudstva in države! Ne čudite se torej, ako na te uspehe dosledno opazujemo, posebno zdaj, ko so nastale za naš izvoz še neštete druge nove težave in bo še težje spraviti na dunajski trg naše sadje.

A. G—k.

Konferenca v Zbornici TOI za ureditev denarnih vprašanj

Z ozirom na anketo, ki jo namerava sklicati v Zagrebu ministrstvo za trgovino in industrijo in ki naj razpravlja o aktualnih problemih za sanacijo našega denarništva, je Zbornica za TOI sklicala v soboto dopoldne konferenco zastopnikov najvažnejših gospodarskih organizacij iz Dravske banovine.

Konferenci, ki so se je udeležili najodličnejši zastopniki našega denarstva, industrije in trgovine, je predsedoval predsednik Zbornice za TOI Ivan Jelačin. Uvodni referat je podal gen. tajnik minister n. r. Ivan Mohorič, ki je poročal o poteku dosedanjih razprav komisije pri ministrstvu za trgovino in industrijo, kakor tudi o glavnih načrtih, ki so bili podani za sanacijo splošne gospodarske krize in krize našega denarništva. O njegovem poročilu se je razvila nato živahna in obširna debata, v katero so posegli: podpredsednik senata in komisar Ljubljanske kreditne banke dr. Fran Novak, predsednik Zveze trgovskih združenj Josip Kavčič, predsednik Avgust Praprotnik, ravnatelj Zadružne zveze dr. Basaj, ravnatelj Hranilnice dravske banovine dr. Božič, ravnatelj Kreditnega zavoda Avgust Tosti, ravnatelj Zavarovalnice »Triglav«
dr. Lajovic, lastnik gospodarske pisarne dr. Ivan Černe, ravnatelj Mestne hranilnice in predsednik Zveze jugoslovanskih hranilnic Josip Pretnar, predsednik Društva veletrgovcev in industrijev Stane Vidmar i. dr.

Predsednik Ivan Jelačin je ob koncu reasumiral izvajanja govornikov, nakar so bile na njegov predlog sprejete enotne direktive glede stališča, ki naj ga zastopajo delegati slovenskih gospodarskih krogov na konferenci v Zagrebu. Razprava se je nanašala zlasti na vprašanje sanacije denarnih zavodov in obnove njihove likvidnosti, na problem dolgov v našem gospodarstvu, na vprašanje novih kreditov, na regulacijo hranilnih vlog in ureditev obrestne mere.

TRGOVCI! Širite »Trgovski lista«.

Skupščina Združenja trgovcev v Litiji

V petek dne 5. t. m. popoldne se je vršila v restavraciji »Pri pošti« v Litiji redna letna skupščina Združenja trgovcev za srez Litijo. Zborovanje je vodil predsednik Združenja Fortunat Črtanc, ki je pozdravil navzočega sreskega obrtnega referenta dr. Vidmarja in zveznega tajnika Zveze trg. združenj Iga Kaiserja.

Po prečitaniu zapisnika zadnjega občnega zбора, ki je bil brez debate odobren, je poročal zvezni tajnik I. Kaiser o splošnem gospodarskem položaju, o posledicah neusmerjene gospodarske politike in o najvažnejših težnjah trgovstva v pogledu zakona o zaščiti kmetov, krošnjarstva, konzumnega združništva, denarnih prilikah in orisal davčne prilike v naši banovini. Konec svojega obširnega poročila je pozval zborovalce, da se živahneje udeležujejo v svoji stanovski organizaciji.

Sledilo je nato poročilo tajnika Združenja Janka Končarja, ki je podal statistične podatke o stanju Združenja. Združenje ima 255 članov, 51 pomočnikov in pomočnic ter 48 učencev in učenek.

Vršila se je za tem razprava o ustanovitvi poverjeništv v Zagorju. G. Lavoslav Mrnuh je prečital pravilnik o poverjeništvu za Zagorje in okoliške občine. Poverjeništv bo po določbah tega pravilnika vršilo vse administrativne posle za svoj okoliš. S tem bo omogočeno članom, ki so oddaljeni od sedeža Združenja, da bodo brez večje zamude časa in stroškov opravili svoje posle pri Združenju. Odbor poverjeništv obstoja iz 5 članov, ki so obenem člani uprave.

Predlog o ustanovitvi poverjeništv in pravilnik sta bila nato soglasno odobrena. Člani iz južnega dela združenja so izrazili željo, naj bi uprava razmišljala tudi o ustanovitvi poverjeništv za šentvitiško območje.

Blagajniško poročilo je podal I. Suša. Poročilo izkazuje 24.979-76 Din dohodkov in 24.979-76 Din izdatkov ter 3791-50 dinarjev premoženja. Računski preglednik A. Vidmar je predlagal blagajniku in upravi razrešnico, ki je bila soglasno odobrena.

Ker je funkcijska doba sedanje uprave potekla, se je vršila nato volitev nove uprave. Soglasno je bil izvoljen za predsednika Združenja Fortunat Črtanc, za I. podpredsednika K. Müller, za II. podpredsednika pa A. Zorec.

Adria prašek je boljši

V upravo so bili soglasno izvoljeni: Končar, Vidmar, Suša, Bleiweis, Omerza, Rebec, Strman, Mrnuh in Erneje; za namestnike pa: Lepšina, Anton Drnovšek in Avsec.

Za računski preglednik: Mrva, Derhovšek; za delegate za zvezno skupščino pa: Suša, Končar, Mrnuh, Črtanc, za namestnike pa Zorec in Müller.

Proračun za leto 1933, ki ga je podal predsednik Združenja Fortunat Črtanc, izkazuje 18.100 Din dohodkov in 18.100 dinarjev izdatkov. Članarina se je določila na 20% od pridobnine, najnižja članarina pa znaša 20 Din. Proračun je bil soglasno odobren.

Pri slučajnostih se je razvila obširna debata o krošnjarstvu. Sreski obrtni referent dr. Vidmar je obrazložil postopek obrtne oblasti, ki strogo nastopa proti krošnjarjem in obljubil Združenju tudi za bodoče vso podporo.

Na predlog L. Mrnuha se je še soglasno sklenilo apelirati na merodajne faktorje, da zastavijo vse sile, da se dajo plačilna sredstva v zadostnih količinah na razpolago v kakršnikoli obliki.

Ker je bil dnevni red s tem izčrpan, je predsednik Fortunat Črtanc zaključil uspelo zborovanje.

Važen sestanek hmeljskih trgovcev

V Zalcu se je vršil dne 3. maja sestanek hmeljskih trgovcev, včlanjenih pri Združenju trgovcev za srece Celje, Gornji grad in Šmarje pri Jelšah v Celju.

Sestanku je predsedoval predsednik združenja Viktor Pilih, ki je pozdravil udeležence, med drugimi tudi zastopnika Zbornice dr. Koceta in zastopnika tiska ter zastopnika hmeljarskega društva g. Lorberja.

Na tem sestanku se je obravnavalo vprašanje uzanc hmeljske trgovine. Vilko Senica je podal obširno poročilo o pripravah za setavo teh važnih uzanc, pri čemer je naglašal, da je hmeljarsko društvo uzance sprejelo v predloženi obliki. Da bodo pa uzance prilagodene tudi trgovskim interesom, je smatral za potrebno, da se o predmetu izjavijo prizadeti.

Sledilo je čitanje uzanc, ki obsegajo 30 točk najvažnejših norm, po katerih bi se naj uravnavala trgovinska praksa.

K posameznim točkam teh uzanc se je vršila prav živahna debata. Posebno so se udeleženci živo zainteresirali za pravilno postopanje pri določilu o jemanju vzorcev o zaaranju kupčijskih sklepov ter o drugih običajnih postopkih pri prevzemanju in plačilu blaga, kakor tudi ambalaže.

Načrtno gospodarstvo v našem vinogradništvu

Maribor, 6. maja.

Danes popoldne se je vršil v lovski sobi hotela »Orel« redni letni občni zbor Društva vinogradnikov za Maribor in okolice, ki je zlasti zanimiv, ker se je na njem prvič v vrstah naših vinogradnikov povdarila zahteva po načrtnem gospodarstvu kot edini možni rešitvi iz sedanje vinske krize. Na občnem zboru je bilo predavanje o vzrokih kritičnega položaja našega vinogradništva, ki ga je imel znani strokovnjak prof. Vojsk. Predlagal je doslej že tolikokrat nasvetovana sredstva: odgoj primernih trtnih vrst, omejitev nasadov na za vinogradništvo najugodnejše ozemlje, pravilno oskrbovanje vinogradov in umno kletarstvo. V živahni in obširni debati je vzbudila največjo pozornost zahteva min. v p. Ivana Vesenjaka, da se z zakonskim ukrepom uvede načrtno gospodarstvo za naše vinogradništvo in prisilne produktivne zadruge za posamezna vino-

Zelo živahna debata se je razvila pri vprašanju o razsodišču. To razsodišče bo brezprizivno reševalo spore med kupci in prodajalci. V to razsodišče se imajo voliti zastopniki hmeljarskega društva in Združenja trgovcev in sicer od vsake organizacije po 5 članov.

Uzance bodo predložene Zbornici v potrditev. Sprejet je bil sklep, da se bo v letošnji seziji pri kupčijskih sklepih strogo ravnalo po sprejetih uzancih.

V razsodišče so bili izvoljeni s strani trgovcev ti zaupniki: Josip Vook, Josip Steiner, Vilko Senica, Josip Tiršek in Cukala Maks; za namestnike: Pauer Josip, Ulaga Anton in Oset Franc.

Uzance so bile z malenkostnimi spremembami sprejete in bo moralo še hmeljarsko društvo sklepati o teh spremembah.

Nadalje se je razpravljalo vprašanje dopolnitve staleža sodnih izvedencev v hmeljarski stroki. Sprejet je bil sklep, da se za sodne izvedence predlagata gg. Tiršek in Vook.

Sprejeti so bili tudi važni sklepi glede organizacije hmeljskih nakupovalcev, glede akcije za nabavo dovoljnih kreditov za časa hmeljske sezije, kakor tudi o olajšavah v tarifnih in carinskih vprašanjih.

gradna področja. Predlog je nalezl na vseobče odobravanje navzočih vinogradnikov. O naši vinski krizi se je že toliko govorilo, pisalo in predavalo, da bi se morala že najti neka rešitev, če bi se bilo pravčasno načelo najvažnejše vprašanje: ali popolnoma svobodna produkcija — ali načrtno gospodarstvo. S svobodno produkcijo smo doživeli doslej le razočaranja. Vsi strokovnjaki se zavzemajo čimdalje bolj za omejitev našega vinogradništva na najugodnejše terenske lege, toda doslej se je pri tem pozabljalo, da se taka omejitev prostovoljno ne da izvesti. Le z zakonom, ki bi v podrobnosti urejeval produkcijo vina, bo mogoče izvesti načrt, ki bi prinesel vsaj delno rešitev našim vinogradnikom. Vsekakor je baš v vinogradništvu načrtno gospodarstvo najlažje izvedljivo. Izkazalo se je v gotovih poljedelskih panogah v drugih državah.

Istočasno bi bila potreba, da se osnujejo

prisilne produktivne zadruge za večja enotna področja, ki bodo nakupovale od vinogradnikov zrelo grozdje ter ga predelale v enotno tipizirano vino. Obenem se mora izpopolniti naš vinski zakon v toliko, da je za inozemstvu določene vinske vrste dovoljena predelava in umetno dodavanje sladkorja in alkohola, da se tako vino usposobi za dotični trg. Treba bo pač temeljito izpremeniti vse naše dosedanje naziranje o predelavi vina ter se prilagoditi zahtevam, ki jih stavlja inozemski odjemalci. Imamo dovolj zgledov, kako se dela z našimi vini, ki jih kupuje inozemska veletrgovina. Umetno jih prikuje, da odgovarjajo zahtevam trga ter jih prodajo potem s sto odstotnim dobičkom dalje. Če bi isto proceduro dovoljevali tudi naši zakoni, bi ostal dobiček doma. Vse to je naloga gospodarskega načrta, ki bi ga mi nujno potrebovali.

Priporočila se

GREGORC & Ko. LJUBLJANA

Veletrgovina specerijskega in kolonijalnega blaga, raznega žganja in spirita
TELEFON: 22-46 Brzjavni: GREGORC
Zahtevajte specialne ponudbe!

Pomudbe. poupraševanja

Ponudba za zastopstvo v Italiji. Tvrdba F. Viterbo, Trst, ki obstoji že skoro 50 let in ima zelo dobre poslovne zveze z italijanskimi in drugimi trgi, bi rada prevzela zastopstvo naših tvrdk na tržaškem trgu. Peča se z uvozom kož, kave, gumija, voska itd. ter zastopa nekatere holandske tvrdke za rastlinska olja. Zanima se za uvoz jugoslovanskih sliv, živine, svinj i. dr. Ponudbe je poslati tvrdki neposredno ali po Gen. konzulatu kraljevine Jugoslavije v Trstu.

BIRMANSKA DARILA

po nizkih cenah

J. VILHAR

urar

Ljubljana, Sv. Petra c. 36

Razstave in sejmi

Šolska vodstva pozor! Letošnji XIII. Ljubljanski velesjem se vrši od 3. do 12. junija in pada torej še v šolsko leto. Šolska vodstva, posebno ona na deželi, naproša uprava Ljubljanskega velesjema, da naj svoje majske izlete tako uredi, da si bo mladina v zvezi z izletom zamogla ogledati tudi velesjem. Na velesjemu bo zbrano vse, kar zamore zanimati tudi mladino, dvigati njen narodni ponos in bistriti razum. Za učence vseh šol in zavodov znana vstopnina po Din 3.—. Dan občska poljuben, vendar se nedeljski in prazniški popokdnevi ne priporočajo.

Adria prašek je boljši

Razstava kemične in tehnološke delavnosti (industrijske in obrtne) v Beogradu se vrši v dneh 4.—15. junija 1933. Razstavo prireja klub kemičnih inženjerjev in tehnologov po Združenju jugoslovanskih inženjerjev in arhitektov, sekcija Beograd. Razstava bo obsegala sledeče skupine: 1. Predelava poljedelskih proizvodov; 2. metalurški delavnost; 3. kemična delavnost; 4. kemična predelava lesa; 5. predelava usnja; 6. keramika, cement in plastične materije; 7. goriva; 8. predelava tekstilij. Po železnici je 50% popusta. Natančnejše informacije se dobe pri Zbornici za TOI v Ljubljani.

Adria prašek je boljši

»SLUŽBENI LIST«

kr. banske uprave Dravske banovine z dne 6. maja objavlja med drugim Zakon o spremembi zakona o društvih, shodih in posvetih — Novi pravilnik bratovske skladnice — Razpis generalnega ravnateljstva drž. železnice, da smejo davčne uprave v pogledati zaradi odmere pridobnine in davka knjige železniških edinic — Objave o pobiranju občinskih trošarin — Razne razglase sodišč in uradov ter razne druge objave.

Po svetu

Kmetijski minister dr. Demetrović je odstopil in je bil na njegovo mesto imenovan senator dr. Ljubomir Tomazić. Za ministra brez portfelja pa je bil imenovan posl. dr. Grga Angjelinić.

Mesto Maniu-a, ki nikakor ni hotel prelicati svoje demisije, je bil izvoljen za predsednika rumunske narodne stranke predsednik vlade Vajda Voevod.

Italija snuje balkanski pakt, ki ga naj bi tvorile: Italija, Albanija, Grška, Turška in Bolgarska in kateremu bi se mogli priključiti še Avstrija in Madjarska. Ta pakt naj bi bil protiutež Mali antanti.

Sovjetski vojaški ataše v Parizu, general Vencov, je nastopil svoje mesto. Na kolidvoru so ga pozdravili zastopniki francoskega vojnega ministrstva.

V Innsbrucku je prišlo do težkih narodno-socialističnih demonstracij, da se je šele vojaštvu posrečilo vpostaviti mir.

Italijanska vlada je poslala močne vojaške oddelke na Brenner, ki naj bi vkorakali na Tirolsko, če bi nastal na Tirolskem hitlerjanski preobrat.

Ital. fin. minister Jung je v razgovoru z Rooseveltom označil italijansko stališče v glavnih vprašanjih tako-le: Italija je proti franc. predlogu razorožitvene nadzorstvene komisije. Čas za razorožitvev še ni prišel. Revizija Versajske pogodbe je nujna, a zadostuje zaenkrat le načelno priznanje njene potrebe. Italija je za carinsko premirje in za stabilizacijo valut. V vojnih dolgovih upošteva težko stališče Roosevelta, a junjskega obroka ne bo plačala.

U. S. A. pripravljajo nov predlog o ureditvi vojnih dolgov in sicer na tej podlagi: Obresti se črtajo, ves dolg pa plača (po redukciji) nakrat in sicer ena tretjina v zlatu, ena v certifikatih, ki bi se mogli prodajati na trgu in ena tretjina bi se deponirala pri reparacijski banki v Baslu.

Češkoslovaška vlada je izdelala nov načrt tiskovnega zakona, s katerim naj se zaščiti demokracija pred škodljivim delovanjem raznih prevratnih (fašističnih in komunističnih) organizacij.

Dr. Schaecht, ki se pogaja z Rooseveltom zaradi londonske konference, so pozvali ameriški židi, da se udeležijo protestnega shoda proti preganjanju židov v Nemčiji, da tako vidi, kako misli Amerika o sedanji Nemčiji.

Dr. Schaecht je izjavil, da bo Nemčija podpirala Rooseveltov predlog za sklenitev carinskega premirja.

Za predsednika centra je bil izvoljen mesto odstopivšega prelata Kaasa bivši nemški kancelar dr. Brüning.

Vodstvo centra se je laiziralo, da centrum lažje sodeluje v Hitlerjevi vladi, za kar se je vodstvo centra na nedeljskem zborovanju v Berlinu že odločilo. Po vsej verjetnosti bo centrum popolnoma izpodril Hugenbergove nem. nacionalce iz vlade in zavzel njih mesto.

Oberführer, bivši voditelj nemškonacionalne parlamentarne frakcije, se je ustrelil, ker je prišel v konflikt s Hugenbergom. Oberführer je bil odločen nasprotnik hitlerjancev in je moral po hišni preiskavi, ki je bila izvršena pri njem, odstopiti kot poslanec.

Nemčija uvede delovno dolžnost za mladeničev. Prvo leto bo vpoklicanih 300.000 mladeničev, ki bodo uniformirani.

Ker se je angleška javnost vsled nasilnosti hitlerjancev vedno bolj orientirala v francoskem smislu, so poslali hitlerjanci v London šefa propagandnega urada Rosenberga, da reši Nemčijo iz vedno večje izoliranosti.

Več nemško-ruskih pogodb je bilo te dni podaljšanih.

Francoska vlada je protestirala proti prepovedi nekaterih francoskih listov v Nemčiji. Verjetno je, da bo francoska vlada na te prepovedi odgovorila s prepovedjo nemških listov v Franciji.

Pogajanja med Rusijo in Japonsko so se uspešno zaključila. Japonska bo odkupila od Rusije njen delež na kitajski železnici in s tem je odpravljen glavni vzrok spora.

Silno ofenzivno prično Japonci po uspešnem zaključku z Rusijo v smeri proti Pekingu. Po njegovem zavzetju bodo Japonci ustanovili svobodno severno kitajsko državo, ki bo tako pod njihovim vplivom ko sedanja Mandžurija.

Trboveljski slavčki so doživeli na svoji turneji po Češkoslovaški popoln uspeh.

Velik plaz je razdejal srbsko vas Berbovac v kolubarskem okraju. Človeških žrtvek sreči ni.

TRGOVINSKI GLASNIK ZAČASNO PRENEHAL

Trgovačka omladina, ki izdaja »Trgovinski glasnik«, sporoča v nedeljski številki, da bo začasno prenehala z izdajanjem lista. Trgovačka omladina je sicer letos podvojila obseg lista, a se je prepričala, da je za izdajanje dnevnika v večjem obsegu potrebna lastna tiskarna. Izdajanje velikega dnevnika pa je poleg tega združena s tako velikimi stroški, ki jih Trgovačka omladina sama ne more zmagovati. Ker pa ni »Trgovinski glasnik« samo organ Trgovačke omladine, temveč glasilo vseh trgovcev in in sploh vsega gospodarstva, je Trgovačka omladina začasno ustavila list, da med tem nadaljuje s svojo akcijo za doseženje lastne tiskarne in zagotovitev potrebnih sredstev za izdajanje velikega dnevnika, ki bo mogel z uspehom braniti interese gospodarstva.

Upamo, da bodo imela prizadevanja Trgovačke omladine kmalu popolen uspeh in da prične v kratkem izhajati »Trgovinski glasnik« v lastni tiskarni in v še popolnejši vsebini ko doslej. Za vse jugoslovansko gospodarstvo bi pač bilo v preveliko škodo, če bi moralo dalj časa pogrešati odličnega zaščitnika gospodarskih interesov, kakor je vedno bil list — »Trgovinski glasnik«.

Zunanja trgovina

RUSKO-ITALIJANSKA TRGOVINSKA POGODBA

V Rimu je bila v soboto podpisana rusko-italijanska trgovinska pogodba. Za obe državi velja klavzula o največji ugodnosti. Do konca tega leta je določena vsota 200 milijonov lir za sovjetska naročila v Italiji. Ta vsota pa se more še povečati. Sovjetska vlada smatra novo pogodbo, zlasti sedaj po gospodarski vojni z Anglijo, za svoj velik uspeh.

Uvoz čevljev v našo državo je skoraj popolnoma prenehal. Leta 1928. smo uvozili čevljev še 821 ton v vrednosti 68,8 milijonov, letos v I. četrtletju pa samo 327 kg v vrednosti 48.000 Din. Mnogo je k temu padcu pripomogla nova fabrika čevljev, ki jo je v Jugoslaviji ustanovil Bat'a.

Bivši minister Marin je v svojem govoru v Nici zahteval, da Francija odpravi klavzulo o največji ugodnosti in celotno preide na preferencialni sistem, ker se bo mogla samo na ta način boriti proti invaziji tujih izdelkov.

Trgovinska pogajanja med Nemčijo in Češkoslovaško so bila ugodno zaključena. Nemčija je dovolila Češkoslovaški razna carinska znižanja za nekatere tekstilne izdelke in posamezne vrste votlega stekla Češkoslovaška pa se je obvezala, da bo blagohotno postopala pri izdajanju uvoznih dovoljenj za nemško blago.

Nemška železna industrija računa na podlagi notacij bruseljske železne borze z nadaljnjim precejšnjim dvigom cen za vse železne izdelke.

Nemški poizkusi, da bi se ustanovil osrednji urad za vseh šest mednarodnih železnih centralnih prodajnic, se niso posrečili. Zato bodo od 1. junija dalje poslovale pisarna; za železo v šibikah v Luksemburgu, za železne traverze v Parizu, za polfabrikate v Liège-u, dočim bodo osrednje prodajne centrale za obe vrsti pločevine in za univerzalno železo v Düsseldorfu.

GOSPODARSKO ŽIVLJENJE V U. S. A.

V ameriškem gospodarstvu se kaže v zadnjem času skoraj na vseh poljih produkcije precejšnje ožvljenje. V jeklenih zavodih, ki so pred šestimi tedni izkoriščali le 14% svoje kapacitete, izkoriščajo sedaj že 29%. Tudi fabrike tovornih vagonov so znatno povečale svoje delo. Uporaba pogonskega toka je narasla od 89 na 97 odstotkov prejšnjega leta. Inflacijska politika je torej znatno poživela produkcijo.

TUDI V NEMČIJI VEČ INVESTICIJ

Zavod za proučevanje konjunktore sporoča, da se je investicijska delavnost zopet povečala. Deloma je to posledica mnogih javnih del, deloma pa tudi izrpanost zalog, ki so se tekom krize vsled omejitve vse produkcije skoraj čisto izčrpale. Število investicij pa se je povečalo tudi zato, ker je zelo narasla rentabilnost investicij. Po računih zavoda za proučevanje konjunktore so se namreč znižale cene za industrijske sirovine in polfabrikate za 3,7%, delavske mezde pa vsled povečane produktivne sposobnosti za 16,3 odstotkov.

Dragotin Gerželj:

O preosnovi našega lesnega izvoza

VI.

Čezmorska tržišča in naše čezmorske zveze

Izvozna in uvozna trgovina je tudi odločilna za razvoj trgovske mornarice. Zato je potrebno, da paroplovne družbe podpirajo vse iniciative, ki morejo dvigniti jugoslovansko trgovsko luko na severnem Jadranu, naš Sušak. V ta namen morajo dovoliti posebne prevoznine za tipične produkte jugoslovanskega izvoza, zlasti za les — a tudi za blago, ki je namenjeno v one čezmorske trge, kamor teži jugoslovanska trgovska ekspanzivnost.

Jugoslovanska trgovska mornarica vzdržuje redne pomorske zveze z večino trgov v Sredozemskem morju, ki pridejo v poštev za izvoz jugoslovanskega lesa. Le z italijanskimi čezmorskimi trgi in onimi v Palestini, Siriji in Mali Aziji ter Egiptu ni rednih zvez z našimi pristanišči.

Brodarine jugoslovanskih paroplovnih družb so večinoma primerne in odgovarjajo zahtevam časa in so nižje od prevoznin, ki jih zahtevajo tuje družbe. To je le v korist jugoslovanskim paroplovnim družbam samim, ker imajo več naročil, poleg tega pa olajšujejo nižje prevoznine jugoslovanskemu izvozu konkurenčno borbo.

Dve jugoslovanski paroplovni družbi vzdržujeta redne morske zveze Sušaka s čezmorskimi trgi in sicer Jadranska plovitba na Sušaku in »Oceania«, ki ima tudi svoj sedež na Sušaku.

»Jadranska plovitba«

vzdržuje dve redni mesečni progi in sicer: 1. **Jadran — Pirej — Solun — Smirna** v zvezi tudi s **Trstom in Reko** in ev. tudi z Benetkami.

Po voznem redu nakladajo parniki na Sušaku en dan in pol in nato odplujejo proti Splitu in Gružu, kjer dopolnijo tovor. Pristanejo pa tudi v drugih dalmatinskih pristaniščih, če je dovolj blaga za natovoritev.

Prva grška luka, v kateri pristajajo parniki, je **Patras**, s katerim vzdržuje »Jadranska plovitba« tudi posebno progo **Sušak — Trst — Patras**.

Parnik pristaja nato redno v **Pireju**, kamor prispe po manj ko enotedenski vožnji iz Sušaka. Pirej je najvažnejša grška luka, ki preskrbuje glavno grško mesto Atene. Po dovršenem iztovorjenju odpotuje parnik v **Volo**, ne sicer veliko, a uvaževanja vredno pristanišče in od tu dalje v **Solun**, kamor prispe parnik po približno desetdnevnem potovanju iz Sušaka. Iz Soluna odpotuje parnik v **Smirno**, kjer zaključuje svoje potovanje. Če je potrebno, pa pristane parnik še v drugih pristaniščih, tako v **Egion**, **Siri**, **Hiosu**, **Mitilenah**, **Kavali** in drugih manjših pristaniščih.

Druga, že omenjena redna morska proga je

Statistika konkurzov, prisilnih poravn in posredovalnih postopanj

Društvo industrijev in veletrgovcev v Ljubljani objavlja za dobo od 1. do 30. aprila 1933. to statistiko (številke v oklepaju se nanašajo na isto dobo preteklega leta).

1. **Otvorjeni konkurzi:** v Dravski banovini 4 (8); v Savski 12 (7); v Vrbaski — (—); v Primorski 4 (7); v Drinski 2 (4); v Zetski 1 (1); v Dunavski 4 (13); v Moravski 1 (15); v Vardarski 1 (11); Beograd, Zemun, Pančevo — (5).

2. **Otvorjene prisilne poravnave izven konkurza:** v Dravski banovini 5 (24); v Savski 9 (30); v Vrbaski — (5); v Primorski — (9); v Drinski 2 (12); v Zetski — (1); v Dunavski 4 (28); v Moravski — (—); v Vardarski 1 (2); Beograd, Zemun, Pančevo 1 (11).

3. **Otvorjena posredovalna postopanja:** v Dravski banovini 17; v Savski 43; v Vrbaski 3; v Primorski 8; v Drinski 19; v Zetski 7; v Dunavski 9; v Moravski 1; v Vardarski 1; Beograd, Zemun, Pančevo 4.

4. **Odpravljeni konkurzi:** v Dravski banovini 1 (10); v Savski 14 (4); v Vrbaski — (1); v Primorski 1 (1); v Drinski 6 (4); v Zetski 2 (—); v Dunavski 6 (8); v Moravski 6 (3); v Vardarski 1 (8); Beograd, Zemun, Pančevo 3 (—).

5. **Odpravljen prisilne poravnave izven**

Sušak — Trst — Patras

Na tej progi traja potovanje do Patrasa osem dni. Parnik pristane tudi na Reki, Trstu, mnogih dalmatinskih pristaniščih in v Draču in Valoni v Albaniji. Po približno enotedenskem potovanju prispe na **Krf** ter se dotakne dveh manjših grških pristanišč **Preveze** in **Santa Maure**, včasih tudi **Parge** in drugih luk. Nato prispe v **Patras**, tretjo večjo grško luko, ki je važen trg za izvoz našega lesa.

»Jadranska plovitba« vzdržuje še dve redni mesečni zvezi na za trgovski promet važni progi **Jadran — Jonski otoki — Megalokastron (Kandia)**, s pritajevanjem parnikov tudi na Trstu in Reki, ev. tudi v Benetkah.

Po dovršenem vkrcanju na Sušaku odpotuje parnik v Split in v Gružu (Dubrovnik 2) ter obišče na svojem potu tudi druga dalmatinska pristanišča. Nato pristane v Draču in v Valoni, a le fakultativno in prav tako tudi le eventualno na Krfu in Patrasu in pride po osmih dneh v **Pirej**. Po enodnevni vožnji pride v **Megalokastron (Kandijo)**, največje pristanišče na otoku Kreta. Po potrebi pristane tudi v **Haneji** in **Retimnonu**, obeh drugih največjih lukah na otoku, a tudi v drugih manjših lukah, če je potrebno.

Gythion na Peloponeškem polotoku, ki je po leta 1893. odprtem 6 in pol kilometra dolgem Korintskem prekopu postal otok, je prihodnja luka, kjer pristane parnik. Nato odpluje v **Kalamato**, kamor prispe po niti dvotedenskem potovanju iz Sušaka. Nato se dotakne **Katakola** in pristane na otoku **Zakynthos** v Jonskem morju. Par ur nato pristane v **Argostolionu** na otoku **Kefaloniji**, nakar se vrne v Sušak, oziroma še prej v Trst.

Naše pomorske zveze z Grčijo so torej dobre in parniki »Jadranske plovitbe« obiščejo skoraj vsa pristanišča, ki pridejo v poštev za izvoz našega lesa. Celo manj važna pristanišča na otokih obiščejo parniki, ker je vsako od njih važen emporij značilnih produktov na otoku.

Grško ozemlje je razčlenjeno v nešteto otokov, polotokov ter obrežij, katerih središče je Egejsko morje. Zemlja je večinoma gorata, a nima gozdov, ker so bili ti uničeni. Zato mora Grška ves potreben les uvažati in zato je bila vedno Grška za izvoz našega lesa največje važnosti.

(Konec prihodnjic.)

*

Odlomek iz člankov Gerželja o preosnovi slovenske industrije, ki jih objavlja »Trgovski list«, je objavil »Jugoslovanski Lloyd« pod imenom »Pomen Trsta za slovensko lesno trgovstvo«, brez navedbe vira.

konkurza: v Dravski banovini 14 (18); v Savski 26 (15); v Vrbaski 7 (1); v Primorski 16 (2); v Drinski 10 (2); v Zetski 3 (3); v Dunavski 7 (29); v Moravski 1 (—); v Vardarski — (5); Beograd, Zemun, Pančevo 6 (—).

Konkurzi in prisilne poravnave

Razglašen je konkurz o imovini protok. trgovca **Petra Hartmana** in trgovine »Urus mlin« v Ljubljani. Konkurzni sodnik Avsec, upravnik mase, odvetnik dr. Vrtačnik. Prvi zbor upnikov dne 13. maja ob 10. Oglasitveni rok do 12. junija. Ugotovitveni narok dne 17. junija ob 9.

Odpravljen sta konkurza: tvrdke R. Bunc v Ljubljani, ker je razdeljena vsa masa in trgovca **Petra Maurija**, ker ni kritja za stroške postopanja.

Uvedeno je poravnalno postopanje o imovini neprot. trgovca z usnjem **Štražarja Mar.** v Domžalah. Poravnalni sodnik Hutter, poravnalni upravnik odvetnik dr. Janežič. Narok za sklepanje poravnave pri sodišču v Kamniku dne 10. junija ob 9. Rok za oglasitev do 5. junija.

Potrjena je prisilna poravnava manufakturne trgovine **Kühlar** in **Hrovat** v Mariboru.

Potrjeni sta prisilni poravnavi: javne trgovske družbe **Gorup Drago & Co.** v Ljubljani in trg. **Pirnat Makse** v Ljubljani.

Naš pravi domači izdelek

Cene so zopet padle

Oddelek za proučevanje gospodarskih vprašanj pri Narodni banki je objavil indeksne številke na debelo za mesec april v primeri z marcem t. l. in aprilom l. l.

	april 1933	marc 1933	april 1932
Rastlinski proizvodi	62,1	61,7	74,3
živalski proizvodi	56,2	58,0	53,6
mineralni proizvodi	75,2	75,5	76,4
industrijski proizvodi	72,7	73,6	66,2
splošni indeks	66,3	67,0	66,1
Izvozni predmeti	57,6	58,3	63,1
uvozni predmeti	76,1	76,2	68,2

Celotni indeks je torej nazadoval za 0,7 točke. Samo indeks za rastlinske proizvode je nekoliko napredoval, vsi drugi pa so nazadovali. Za rastlinske proizvode je napredoval v glavnem zaradi višje cene češpelj. Cene fižolu, ovsu, ječmenu in detelji pa so padle. Živalski proizvodi so popustili v ceni za 1,8 točke. Padle so cene goveji živini, jaje in svinj, dočim so se cene ovce in za zaklano živino popravile. Indeks mineralnih proizvodov je padel neznatno (za 0,3 točke), dočim so industrijski padli za 0,9 točke, predvsem vsled padca cen za drva; tudi cene tekstilnega blaga so popustile. Izvozni predmeti so padli za 0,7 točke, dočim so ostali uvozni skoraj brez spremembe.

Denarstva

Češkoslovaškega investicijskega posojila je bilo doslej podpisano že za 824 milijonov Kč. Samo v preteklem tednu je bilo podpisano posojila za 185,9 milijonov Kč.

Sanacija **Nižjeavstrijske eskontne družbe** se naj bi izvršila na ta način, da se delniška glavnica 54 milijonov šillingov zniža v razmerju 25 : 1. Na ta način na 2 milijona znižana glavnica bi se povečala v glavnem s prispevki amortizacijske blagajne na 30 milijonov. Za sanacijo bi se uporabile tudi rezerve v višini 41 milijonov. Sodijo, da se je skupno odpisalo pri dolžnikih in vrednostnih papirjih za 80—100 milijonov šillingov.

Danska banka je znižala obrestno mero od 4 na 3%.

NA ČEŠKOSLOVAŠKEM SADE NOVE VINOGRADNE

Vsled avtarkije sade zlasti na Moravskem in Slovaškem vedno več trt. Računajo, da se bo to leto površina z vinogradi zasejane zemlje povečala za 25.000 hektarjev.

Že v 24 urah barva, plešira in kobilice, snaki oblika, klobuki itd. Škrobi in svetilnika urajo, ovrtnike in manšete. Pere, sušil, mešala in lika domače perile

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4—6. — Solenburova ul. 8. Telefon št. 23-72.

OBČNI ZBORI.

Redni občni zbor d. d. Narodne tiskarne bo dne 20. maja ob 10. v uredniških prostorih v Knafličevi ulici.

Tovarna kemičnih izdelkov v **Hrastniku** ima redni občni zbor dne 23. maja ob 17:30 v pisarniških prostorih Prometnega zavoda za premog v Ljubljani.

Univ. prof. dr. Milan Škerlj:

Nekaj pripomb k našemu trgovskemu registru

(Nadaljevanje.)

Ugovor, da so predmet podjetja in imena družbenikov razvidni iz trgovskega registra ali njegovih prilog, predmet tudi z objave vpisa firme, ne velja, ker zakon zahteva, da je eno ali drugo vidno prav iz same firme. Dodati pa treba, da družba z o. z. lahko obdrži firmo podjetja, ki je prešlo nanjo, seveda z dodatkom »družba z o. z.«, toda takih primerov je iz registra videti prav malo, in nepravilna bi bila tudi firma prejšnjega podjetja, ki bi vsebovala samo besede, kakršne so zgoraj navedene, razen morda, če je šlo prej za delniško družbo, česar pa nisem opazil v nobenem primeru.

Na vprašanje, kaj je z nepravilnimi firmami, daje odgovor § 87. zak. o dr. z o. z.: po predlogu finančne prokurature (sedaj državnega pravobranilstva) mora trg. sodišče s sklepom izreči prestanek družbe, če družbena pogodba glede firme ne ustreza določbam zakona! Prej se družbi da prilika, da nedostatek popravi. Predlog je možen brez ozira na to, da je firma že registrirana, brez ozira na to, koliko časa je preteklo od registracije. Naloga javnih notarjev, ki sodelujejo pri sklepanju družbenih pogodb je, da stranke pouče o predpisih za besedilo firme, reg. sodišča pa in finančne prokurature, da napake dajo popraviti takoj v početku, poznejše spremembe so mnogo neprijetnejše in občutnejše. Zanimivo je, da nepravilnih firm ni skoro nič pri delniških družbah, seveda pri njih tudi zakonske določbe glede firme niso tako stroge.

2. Zastopanje družbe. Pri javni trg. in pri komanditni družbi velja načelo, da je

vsak poedini osebno odgovorni družbenik — ne komanditist — upravičen zastopati jo. S pogodbo se lahko od zastopanja izključijo družbeniki, toda ne vsi, s pogodbo se tudi lahko določi, da naj družbe ne zastopajo družbeniki poedino, nego po dva ali več skupno (kolektivno zastopanje). Pri družbi z o. z. so baš obratno za zastopanje načelno upravičeni vsi poslovodje skupno, s pogodbo se lahko določi, da naj družbo zastopata po dva ali več poslovodij skupno ali celo vsak za-se samostalno. Prav to velja za delniško družbo. Družba sicer s pogodbo, pri kapitalističnih družbah tudi s skupščinskimi sklepom itd. svojim organom lahko predpiše tudi druge omejitve pravice zastopanja, in organ, ki krši tako omejitev, je družbi odgovoren za škodo, katera nastane vsled kršitve, toda na ven nima omejitev, izvzemši izključitev od zastopanja in odreditev skupnega zastopanja, nikakršnega pravnega učinka. Še ti omejitvi učinkujeta le, če sta vpisani v trg. register in je vpis objavljen, druge ne učinkujejo niti če so vpisane in objavljene. Zlasti ne učinkujejo zoper tretje osebe določbe, ki bi zastopanje omejevale na izvestne posle ali vrste poslov, na določen čas ali kraj, na določene prilike, zato nima smisla, take omejitve glede zastopanja prijavljati za vpis v trg. register in sodišča bi jih ne smela registrirati in objavljati. To velja tudi za omejitve zastopanja na določeno podružnico, razen ako bi podružnica imela drugačno firmo, kakor glavni nastan, kar je pa le izjemno mogoče. Še ta izjema za podružnico pa je sporna in omejitev nima pričakovane učinka, kajti tudi oni, ki bi smel zastopati samo podružnico, v tem poslovanju principala lahko učinkovito zadolži za celo njegovo imovino. In vendar se najdejo vpisi, kakor: »v poslih do 10.000 Din zastopa družbo vsak

družbenik (poslovodja) za se, v poslih do 100.000 dinarjev po dva, v poslih večje vrednosti pa vsi,« ali: »družbo zastopa vsak družbenik posebej, menice pa morata podpisati po dva« in sl. Take omejitve veljajo v razmerju med družbo in njenim zastopnikom, brez učinka pa so napram tretjim osebam. Če bi, v prvem primeru, samo en družbenik sklenil posel za 100.000 Din, ali če bi v drugem samo en družbenik s pravico poedinega zastopanja za družbo podpisal menico, je zavezana družba. Družba se torej s takimi omejitvami ne more napram tretjim osebam uspešno ščititi pred malomarnostjo itd. svojih organov, in ne sme misliti, da je zaščitena, če je taka omejitev registrirana in objavljena.

3. Precej netočnosti najdemo pri izbrisih firm, pred vsem pri javnih trg. družbah in zlasti iz časa pred l. 1902. V preminogih starejših, pa tudi v nekaterih novejših in celo čisto novih primerih je firma prosto brisana, ne da bi se videlo zakaj. Res da zakon izrečno ne zahteva, da bi se navedel povod izbrisa, brez praktičnega pomena pa to ni. Seznam TOI je za zadnjih 20 let in zlasti po prevratu za ta del vzoren: podjetje se lahko zasleduje, tudi če je prestala prejšnja firma, če na primer podjetje trgovca poedince preide na javno trg. družbo ali obratno itd. In priznati treba, da to ni brez pomena: izbris firme ne pomeni vedno gospodarske smrti podjetja, v stotine gredo primeri, ko se spremeni samo imetnik: trgovcu poedincu pristopi družbenik, iz javne trg. družbe izstopijo vsi člani razen enega, po smrti trgovca poedince nadaljujejo družbo dediči kot družba in sl. Kakor rečeno, stvar je sedaj v redu, starih nejasnih primerov pač ni treba popljevati. Pač pa nekaj drugega ni povsem v redu. Prestanek javne trg. družbe je čest vpisan tako, da je izbris firme utemeljen

z opustitvijo obratovanja, s sklepom družbenikov, da naj se družba razdre, s sklepom družbenikov, da naj gre družba v likvidacijo, ali celo le, da je družba šla v likvidacijo. Lepo je, da je tako natančno povedan vzrok, toda pravno je v primerih »opustitev obratovanja«, sklep »naj se družba razdre«, sklep »naj gre v likvidacijo« razlog prestopa eden in isti: sporazum družbenikov, da naj družba prestopa. Čim prestopa, itak mora opustiti obratovanje, vsaj kot družba, ni pa da bi morala iti v formalno likvidacijo, ker je zakon pri osebnih družbah ne predpisuje obvezno. Po drugi strani pa likvidacija ni samo posledica sklepa družbenikov, ampak, če ni drugače dogovorjeno ali sklenjeno, tudi posledica prestopa družbe vsled smrti ali preklica ali stečaja javnega družbenika, odpušča, ki jo je družbenik ali njegov zasebni upnik, poteka časa, za kateri je družba bila sklenjena. Brez dvoma so ti primeri razmeroma redki, mogoči pa so in iz registra navadno ni točno vidno, za kateri od njih gre. Boljše bi bilo, ako bi se razlog izbrisa firme vedno točno označil tudi v objavi in registru, da ga ne bo treba iskati po spisih. Če pa družba gre v formalno likvidacijo, se firma itak ne izbriše že o prestopu, nego šele, ko je likvidacija končana. V likvidaciji dosedanja firma dobajo samo dostavek »v likvidaciji«. Seveda, našel sem precej primerov, tudi pri družbah z omej. zav., da je bil vpisan prehod v likvidacijo, da pa ni bil niti po preteku več, tudi 6, 7, 8 let, še vpisan izbris firme po končani likvidaciji. Ni verjetno, da bi toliko likvidacij trajalo tako dolgo, bolj verjetno je, da likvidatorji pozabijo ali, zaradi stroškov, nalašč opuste prijaviti izbris firme. Tu bi si sodišča mogla pomagati, saj tu ne gre več za notarski posvečen sklep družbenikov, nego za prost akt uprave-likvidatorjev.

Dobava-prodaja

Strojni oddelek Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 13. maja t. l. ponudbe o dobavi 350 prašnic. (Pogoji so na vpogled pri istem oddelku.)

Direkcija državnega rudnika Kakanj sprejema do 11. maja t. l. ponudbe o dobavi 850 kg železne žice, 700 komadov vijakov in 1000 kg bombaža; do 18. maja t. l. o dobavi okovja, šarnirjev, 7000 splint, 300 lopat, 50 ročnih žag, 20 škatelj kovinskih žag, 260 krtač, 20 kg grafita, 210 kg azbestnega materiala, 10 kg čebelnega voska, 75 kg masti za parkete in kopita, 100 kg suhe modre barve, 150 kg sidola, raznega orodja itd.; do 26. maja t. l. pa o dobavi 900 kg vijakov z maticami, 350 kg železne, jeklene in medeninaste žice, 1200 kg žičnikov, 100 kg žebeljev za krovno lepenko, 45 zavrtkov žebeljev za podkve.

Direkcija državnega rudnika Velenje sprejema do 17. maja t. l. ponudbe o dobavi 800 kg strojnega olja, 60 kg olja proti prahu, 500 leskovih toporišč, 200 smrekovih drogov, 8 m³ lipovine in topolovine in 200 kg zakovic za kotle; do 18. maja t. l. pa o dobavi 2000 kg masti, 2500 kg riža, 600 kg cikorijske, 600 kg sirove kave in 1800 kg bučnega olja.

Direkcija državne železarne Vreš-Majdan sprejema do 17. maja t. l. ponudbe o

dobavi 400 kg steklarskega kita, 100 kg kompeniranih vrvi, 3000 kg izolacijske mase, 300 kg gumbov iz kovine, 90 m žičnega pletiva, dalje ponudbe o polaganju 59 m³ ksilolitnega poda, o dobavi 1400 okenskih šip, gumijastih čevljev, dežnih plaščev, 50 ton ilovice, opreme za kopalnice in 10.000 kg črne pločevine; do 24. maja t. l. pa o dobavi 2000 kg jedilnega olja, 5000 kg svinjske masti, 2000 kg strojnega olja in 400 kg raznega laka.

Vršile se bodo te ofertne licitacije: Dne 16. maja t. l. pri Komandi pomorskega arzenala v Tivtu o dobavi 300.000 kosov zidne opeke, 100 ton negašenega apna in 250 m² cementnih plošč; dne 29. maja t. l. o dobavi 20 m² desk; dne 12. junija t. l. pa o dobavi 4000 kg usnja.

(Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.)

Razno

Silna nevihta je divjala nad Berlinom ter uničila vse mestne nasade. Na jezerih je prevrnila skoraj vse čolne in je pri tem 12 oseb utonilo. Nad 50 pa so jih komaj rešili. Po viharju se je vlila tako silna ploha, da je bilo vse mesto preplavljeno.

Na vseh jugoslovanskih univerzah je od l. 1919 do 1932 dovršilo študije 13.880 akademikov, ali povprečno 991 na leto. Na posameznih fakultetah je absolviralo: 4563 pravnikov, 1650 filozofov, 1500 medicincev, 1468 tehnikov, 577 agronomov, 173 teologov in 87 veterinarjev.

Madžarske železnice. Vsa dolžina madžarskih železnic znaša 7.270 km, vrednost v železnice investiranega kapitala pa 1.883 milijonov pengov. Vsi dohodki železnic so znašali 212,2, izdatki 252,3 in je znašal torej deficit 40,1 milijonov pengov. Od izdatkov odpade 34,18% na osebne, 1,10% na materialne, 29,93% na prometne in vzdrževalne, 1,25% na obnovitvene, 28,48% na razne in 5,06% za posojila in amortizacijo. Novih investicij lani ni bilo. — Železniški park je štel 1903 lokomotiv, 4 električnih lokomotiv, 96 motornih koles, 3 avtobuse na tračnicah, 3.183 osebnih, 1.116 službenih vagonov, 14.357 zaprtih tovornih in 23.251 odprtih tovornih in 92 poštnih vagonov. Madžarske železnice so zaposlovale 29.056 stalnih nameščencev ter 21.826 delavcev in nestalnih nameščencev.

Smrtno kazen za beg kapitala predlaga bavarski predsednik vlade. Najprej naj bi se dovolila amnestija za neprijavljen kapital, po gotovem roku pa naj bi se kaznoval beg kapitala s smrtjo in konfiskacijo premoženja.

Veliko čiščenje se je pričelo v ruski komunistični stranki. V zvezi s tem so sovjetske oblasti zelo poostrele predpise o izselitvi prebivalstva iz velikih mest.

Število brezposelnih je na Češkoslovaškem padlo od 878.285 koncem marca na 797.412 koncem aprila. Število brezposelnih je torej padlo za več ko 80.000.

Strahovita eksplozija je razdejala zaključni kolodvor železnice Oakland-Rey v San Francisku. 12 oseb pogrešajo. Zgoraj je kolodvor, 40 potniških vagonov in 150 m dolg most. Škoda cenijo na več ko 2 milijona dolarjev.

Narodno gledališče v Ljubljani

Drama.

Začetek ob 20.

Torek, dne 9. maja: Zaprt.

Sreda, dne 10. maja: Karel in Ana, Premiera. Red Sreda.

Opera.

Začetek ob 20.

Torek, dne 9. maja: Manon. Red B.

Sreda, dne 10. maja: Zaprt. (Generalka.)

Četrtek, dne 11. maja: Andre Chenier. Premiera. Red C.

Petek, dne 12. maja ob 16. uri: Seviljski brivci. Dijaška predstava. Izven. Globoko znižane cene od 20 Din navzdol.

VELETRGOVINA
A. ŠARABON
V LJUBLJANI
priporoča špecerijako blago, več vrst žganja, moko ter deželne pridelke, kakor tudi raznovrstno rudniško vodo
Lastna pražarnja za kavo in mlint za dišave z električnim obratom
Telefon št. 2686 Ceniki na razpolago!

J. HLEBŠ, LJUBLJANA
DRUŽBA Z O. Z.
CANKARJEVO N. 21 -- MESTNI TRG 19
Sobo-črkoslikarstvo in pleskarstvo
Vsa dela izvršuje z najmodernejšimi vzorci, točno po naročilu, solidno in pod garancijo. — Telefon 30-70.

Tiskarna
MERKUR
LJUBLJANA
Gregorčičeva ulica št. 23
TELEFON 25-52

se priporoča za naročila vseh uradnih in trgovskih tiskovin. Tiska vizitke, memorande, kuverte, časopise, knjige, brošure, cenike, statute, tabele, letake i. t. d. dobavlja točno in po zmernih cenah. Za večja naročila zahtevajte proračune!

LASTNA KNJIGOVESNICA

KLIŠEJE
vseh vrst po fotografijah ali risbah izvršuje najsolidnejše klišarna
ST. DEU
LJUBLJANA
DALMATINOVA 13

'KVERTA'
D. Z. O. Z.
LJUBLJANA
Karlovska c. 2 Nožarski pot 1
TVORNICIJA KUVERT IN KONFEKCIJA PAPIRJA

Oglasi v „Trgovskem listu“ imajo uspeh!